

**Forsknings- & utvecklingsenheten
för socialtjänstens individ- och
familjeomsorg i nordvästra Stockholms län**

*Ekerö, Järfälla, Sigtuna, Sollentuna, Solna,
Sundbyberg, Upplands-Bro, Upplands Väsby*

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

2007

FoU-Nordväst ***för Socialtjänstens individ- och familjeomsorg i Stockholms län***

ber att få avlämna följande verksamhetsberättelse och årsredovisning för år 2007

FOU-NORDVÄST

Forsknings- och utvecklingsenheten för socialtjänstens individ- och familjeomsorg (IFO) i nordvästra Stockholms län startade som projekt initialt med statligt stöd via Socialstyrelsen (SoS) i maj 2000 och blev enligt avtal mellan kommunerna permanent verksamhet år 2003. Kommuner som ingått år 2007 är:

- Ekerö	- Solna
- Järfälla	- Sundbyberg
- Sigtuna	- Upplands-Bro
- Sollentuna	- Upplands Väsby

FoU-Nordväst finansieras sedan 2003 med kommunavgifter samt forsknings- och utvecklingsanslag, försäljning av rapporter samt via olika uppdrag, som utvärdering, kartläggning eller handledning.

Inriktning och uppgifter

FoU-verksamhet definieras som

- *en formell organisation etablerad för att åstadkomma utbyte och samverkan mellan praktik och forskning i avsikt att utveckla det sociala arbetets praktik och forskningsämnet socialt arbete.*

Enligt det ursprungliga uppdraget, formulerat 1999 i tolv punkter, ska FoU-Nordväst stödja det vardagliga sociala arbetet samt bistå socialarbetarna med att utveckla verktyg för utvärdering och uppföljning. Målet är ökad kompetens och därigenom förbättrad kvalitet i det sociala arbetet. Uppdraget är vittomfattande, varför det avgränsats. Senaste åren har också arbetet alltmer inriktas på frågan om hur det sociala arbetet ska bli kunskapsbaserat samt utfallet för klienter. FoU-Nordväst formulerar därför sitt uppdrag på följande sätt:

FoU-Nordvästs uppdrag:

- *identifiera och förmedla aktuell kunskap utifrån forskning, egen och andras*
- *utveckla kunskap om och system för utvärdering, i avsikt att*
- *IFO-arbetet successivt ska vila på en mer stabil kunskapsbas och erbjuda klienter bästa möjliga hjälp*

Medel för att uppnå dessa mål är utvärdering och utvecklingsarbete i samarbete med socialarbetare och förvaltningar i de åtta ägarkommunerna, universitet och andra forskningscentra.

År 2006 tog socialcheferna ett initiativ till en diskussion om FoU-enhetens uppdrag. Under 2007 har dessa diskussioner dels lett till att kontraktet/samarbetsavtalet rörande FoU-Nordväst uppdaterats och därefter undertecknats av ägarkommunerna, dels har FoU-enhetens uppdrag förtydligats med målsättningen att kommunernas socialtjänst på alla nivåer ska vara mer involverade i FoU-enhetens årsplanering och uppdrag.

FOU-NORDVÄSTS ÅRSBERÄTTELSE

FoU-Nordvästs årsredovisning har tidigare år innefattat en områdesbeskrivning med fokus på utvecklingstendenser i de åtta kommunerna. Efter beslut i styrgruppen begränsas årsberättelsen för 2007 till enbart verksamhetsbeskrivning. I stället utvecklar FoU-Nordväst arbetet med områdesbeskrivningen under våren 2008, att publiceras som en egen rapport.

FoU-Nordvästs styrgrupp

Styrgruppen leder verksamheten. Ordförande utses för varje valperiod inom gruppen, som består av en förtroendevald från kommunernas socialnämnd/-utskott samt en förvaltningschef för IFO (motsvarande) från varje kommun. FoU-chefen är föredragande. Styrgruppen har sammanträtt vid tre tillfällen: 21 mars, 14 september samt 30 november. Valet 2006 innebar förändringar i styrgruppen med flera nya representanter för de förtroendevalda från och med 2007. Vidare har en del förändringar skett vad gäller förvaltningsrepresentanterna.

Styrgruppens

<i>sammansättning</i>	<i>Kommun</i>	<i>Förtroendevald</i>	<i>Representant - förvaltning</i>
	Ekerö	Christina Blom-Andersson	Kjell Samuelsson
	Järfälla	Björn Falkeblad	Carin Johansson
	Sigtuna	Lola Svensson	Jan Hellström
	Sollentuna	Maria Bergström (ordf.)	Marja Rudberg
	Solna	Arion Chryssafis	Johan Bergman
	Sundbyberg	Laila Sundin	Ann-Sofie Westerslund
	Uppl. Väsby	Maria Fälth	Maria Häggblom
	Uppl.-Bro	Kerstin Ahlin	Maria Porshage

Till ordförande denna valperiod utsåg styrgruppen Maria Bergström, ordförande i Socialnämnden i Sollentuna Kommun. Under verksamhetsåret har Maria Häggblom lämnat sin tjänst i Upplands Väsby kommun och ersattes i styrgruppen av verksamhetschef Anette Nilsson.

Eftersom många ledamöter var nya i styrgruppen, anordnade FoU-Nordväst en informationsdag den 29 maj på eftermiddagen framförallt för de förtroendevalda, med inbjudan att ta med ledamöter från nämndernas presidier/motsvarande. Kort information gavs om FoU-Nordvästs historia och organisering, varefter sex *forskningsstationer* med mer information om enhetens arbete öppnades i lokalen. Det informationsmaterial som arbetades fram inom enheten inför detta tillfälle har sedan använts i många olika sammanhang. 17 antal personer besökte Fou-Nordväst vid detta arrangemang.

FoU-råd

FoU-rådet utgör kontaktlänk mellan kommunerna och FoU-enheten. Rådet sammanträder andra torsdagen i varje månad, totalt tio gånger år 2007. FoU-chefen är ordförande. Rådets ledamöter tar upp och diskuterar aktuella frågor inom det sociala arbetets praktiska verksamhet, för FoU-enheten att uppmärksamma. Rådet har under åren successivt kommit att fylla flera funktioner i frågor som rör samtliga nordvästkommuner, utöver FoU-frågorna.

<i>Kommun</i>	<i>Representant i Nordvästs FoU-råd</i>
Ekerö	Birgitta Zaar, sektionschef
Järfälla	Hannelore Stiewe, utvecklingsledare
Sigtuna	Helene Nellvik, utvecklingschef
Sollentuna	Agneta Svensson, planeringssekreterare
Solna	Christina Enocson, utvecklingsledare,
Sundbyberg	Margareta Bjuhr, planeringssekreterare
Uppl. Väsby	Annette Nilsson, gruppchef
Uppl. -Bro	Joachim Litzén, bitr enhetschef

Lokala FoU-grupper

Lokala referensgrupper utses i varje kommun. Samordnare för den lokala gruppen är FoU-rådets representant. Vid lokala *FoU-caféer* samlas socialarbetarna runt olika temata. FoU-Nordvästs medarbetare har medverkat vid sex tillfällen.

Kansli

FoU-Nordvästs lokaler ligger i Tureberg invid Sollentuna C, med adress Tingsvägen 17B. Liksom tidigare år har kontoret varit fyllt av aktiviteter och även detta år har färre föreläsningar och seminarier hållits under hösten. Enheten har både haft socionompraktikant, som gjort sin långa praktiktermin och så kallade fältförelagda socionomstudenter, som genomfört mindre utvärderingar eller uppföljningar rörande aktuella frågor för FoU-enheten och/eller kommunerna som presenterats i så kallade fältrapporter (B-uppsats).

Personal

FoU-enheten har under 2007 organiserats i stort sett på likartat sätt som tidigare. Följande medarbetare har varit verksamma under året:

<i>FoU-chef:</i>	Ann Palm, socionom, fil dr, socialt arbete, heltid/75 %
<i>FoU-forskare</i>	Katarina Piuva, socionom fil dr, socialt arbete, 20 % & 50% ht-07 Astrid Schlytter, docent, socialt arbete, deltid
<i>FoU-assistenter</i>	Christina Löwenborg, fil mag/socionom, deltid/tim Anders Arnsvik, socionom, heltid
<i>Administratör</i>	Kurt Sjöberg
<i>Projektmedarbetare</i>	Martin Åberg, socionom, 50% fr o m hösten Hanna Linell, socionom, deltid (varierande) Martina Lif Uddenfeldt, speciallärare/fil mag, 75% hösten -07 Evan Arvidsson, fil mag/socionom, arvodesanställd/timme
<i>Projektansvarig/ASI</i>	Carina Gyllner, socionom, heltid, Länsstyrelsemedel

I mars 2007 gick Kurt Sjöberg i pension. Som ny administratör har Jenny Weister, fil. kand, anställts på 60%. Under året har Walter van Eyck arbetat vid enheten på uppdrag av Järfälla kommun med utvärdering av Ungdomsslussen. Slutligen har en praktikant från ArbetsCenter i Sollentuna gjort praktik på enheten under tre månader.

Under året har två så kallat FoU-/praktikerprojekt genomförts. Anki Olsson, socionom anställd i Sollentuna kommun, har genomfört en utvärdering av så kallade ”brottsamtal” – insats för ungdomar som begått brott. Rapport presenteras i början 2008. Ett flerårigt

projekt - utvärdering av familjehemsbehandling - som pågått sedan 2006 under ledning av Evan Arvidsson, avslutades formellt i december 2007, rapport beräknas klar februari 2008.

Enheten har haft sex socionompraktikanter som genomfört fältförlagda studier på termin 3. En student har genomfört längre praktik på termin sex. Tre studenter har genomfört sina examensarbeten för socionomexamen vid FoU-Nordväst år 2007. Uppsatserna återfinns på FoU-Nordvästs hemsida, www.fou-nordvast.com.

Ekonomi – bokslut (se bilaga 1)

FoU-Nordväst gick in i verksamhetsåret 2007 med ett mindre överskott. FoU-Nordväst har erhållit kommunala avgifter (2,5 mkr) tillsammans med intäkter bland annat i form av projektbidrag samt ersättningar för sålda tjänster med totalt intäkter om 3,6 mkr. FoU-Nordväst har sålt tjänster inklusive rapporter bland annat med drygt 190 tkr. Kostnader för material och varor utgör 0,6 % av totalkostnaden, personalkostnader inklusive lönekostnadspålägg svarar för merparten (78 %), medan kostnad för köp av tjänster minskat till 21 %, beroende på att fler personer anställts och färre anlitas som uppdragstagare. Administrativa tjänster köps via Sollentuna kommun. Kostnader i form av kallade praktikerprojekt – när praktiker genomför FoU-projekt som budgeteras inom FoU:s budget – är drygt 3 %. Övriga projekt, ”Hedersrelaterade konflikter” respektive ASI-projektet, utgör drygt en fjärdedel (27 %) av kostnaderna.

Enheten har haft egna intäkter 2007 genom att sälja tjänster i form av handledning, utvärderingar och projektmedverkan. Intäkter av utvärderingar och utvecklingsarbete som beställts av enskilda Nordvästkommuner har fakturerats i åtta fall.

VERKSAMHET ÅR 2007

Inledning

Totalt 46 FoU-seminarier, föreläsningar och andra sammankomster har genomförts, 775 besök har registrerats (se bilaga 2). En iakttagelse år 2006 var att deltagarna vid seminarier och föreläsningar vid FoU-enheten minskade. Delvis av det skälet har seminarie- och föreläsningens verksamheten fokuserat projekt enheten arbetar med, riktat till medarbetare inom socialtjänsten som berörs av dessa. Nedan redovisas verksamhetens olika delområden.

Verksamhetsberättelse 2007 för programområde Missbruk

Ansvarig: Anders Arnsvik

Inledning

Under verksamhetsåret har den pågående utvecklingen inom socialtjänstens missbruksarbete stått i fokus. Deltagande i arbetsgrupper, konferenser och andra sammankomster har kretsat kring det som kännetecknar utvecklingen. Tyngdpunkten i de utvärderingar som enheten varit inblandad i har varit att beskriva olika kommunala strategier för att förebygga och motverka hemlöshet. Sammantaget har det skett en fortsatt utveckling av primärkommunalt missbruksarbete under öppenvårdsformer. I syfte att stimulera till fortsatt utveckling av missbruksarbetet har kommunerna också under 2007 kunnat ansöka om utvecklingsmedel, vilka också i stor utsträckning har beviljats. I flera av dessa projekt har FoU-Nordväst uppdragits att följa upp/utvärdera arbetet, ibland också att handleda projektpersonal.

1. Forskning/utvärdering

- *Boenderådgivare:* Våren 2006 inrättades inom IFO i Upplands Väsby en tjänst som Boenderådgivare. Syftet med tjänsten är att genom nära samverkan med det allmännyttiga bostadsföretaget Väsbyhem förebygga/förhindra att hyresgäster vräks. Utvärderingen påbörjades våren 2006 och blev klar januari 2008.
- *Min Framtid:* Våren 2006 anställdes inom IFO i Upplands Väsby två personer med uppdraget att bygga upp och utveckla ett boendekollektiv för unga kvinnor, 18 – 25 år. Syftet är att kvinnorna via boendet skall kunna kvalificera sig till boende i försökslägenhet. Boendet är i stället för placering i externa boendeformer, familjehem eller institution och är en så kallad hemmaplanslösning. Idén är om verksamheten ger positivt utfall att även överföra arbetssättet till andra målgrupper. Stor vikt nedläggs vid att formulera metoden. Utvärderingen av Min Framtid påbörjades under våren 2006 och blev klar januari 2008. Boenderådgivningen och Min Framtid finansieras via utvecklingsmedel från Socialstyrelsen inom ramen för statens satsningar att stimulera metodutveckling för att förhindra hemlöshet.
- *Stegat:* Arbetet med utvärderingen av Stegat påbörjades hösten 2006. Stegat är arbetsnamnet på en samverkansverksamhet mellan missbrukarvården i Solna och Sundbyberg. Målgruppen för verksamheten är hemlösa missbrukare. I stället för härbärgesboende erbjuds heldygnsbostad på Pilgrimshem i kombination med stöd men på de boendes villkor. Verksamheten är första steget i en rehabiliteringskedja och syftet är att genom boendet skapa förutsättningar att kvalificera sig för boende i exempelvis försökslägenhet. Utvecklingsmedel från Länsstyrelsen beviljades 2005. Verksamheten startade i maj 2006. Utvärderingen beräknas bli klar i april 2008.
- *Milton-projekt:* Ekerö, Solna och Sundbyberg har beviljats utvecklingsmedel från SoS för att stimulera metodutveckling gällande målgruppen missbrukare med psykiska problem. Ekerö kommer att kartlägga gruppen samt bygga upp boendestöd, Solna har satsat på sysselsättning och har placerat en tjänst på Tröskeln i syfte att fånga upp och motivera till sysselsättning och Sundbyberg har byggt upp ett heldygnsbostad med stöd dagtid. Personalen i de beskrivna verksamheterna har träffat Anders Arnsvik och Katarina Piuva i grupp och syftet har varit att dels övergripande följa verksamheterna men också ge dem instrument för att kunna samla in data för att i ett senare skede kunna utvärdera verksamheterna. Rapporteringarna om verksamheterna kommer att skickas till FoU i januari 2008.

2. Utvecklingsarbete

- Missbrukspolicyn för missbruks- och beroendevården i Stockholms län

Den gällande Missbrukspolicyn daterad 1998 har under hösten varit föremål för översyn och revidering. I en mening är missbrukspolicyn uppfylld och det är att beroendevården nu är decentraliserad och numera finns inom kommunerna och i vissa fall integrerade med den kommunala missbrukarvården. Översynen är påkallad av att det är önskvärt att gå ett steg längre och det är att över hela linjen integrera kommun och landstingsvården. Anders Arnsvik har ingått i arbetsgruppen som haft att fundera kring utvärdering såväl på det lokala planet som på ett mer övergripande plan. Arbetsgruppen bestod bland annat av representanter från FoU-enheterna i Stockholmsområdet samt representanter från beroendevården. I synnerhet har implementeringsfrågorna berörts det vill säga hur skall Riktlinjerna tillämpas i den vardagliga praktiken och hur når man målet, vilket är Missbrukspolicyns och Riktlinjernas egentliga syfte, att två huvudmän samverkar. En samverkan som bygger på ömsesidig respekt och förståelse. Arbetsgruppen avslutade sitt arbete under våren 2007. Den nya Missbrukspolicyn beräknas träda i kraft under 2008.

- Riktlinjer för missbruks- och beroendevården

Socialstyrelsens Riktlinjer för missbruks och beroendevården blev klara i februari 2007. Ovanstående nämnda arbetsgrupp deltog i Socialstyrelsens arbete kring att utarbeta ett utbildningsstöd till Riktlinjerna.

Under hösten 2007 beviljades FoU-Nordväst och nordvästkommunerna utvecklingsmedel för att kunna genomföra studiecirkelar inom nordvästområdet syftande till att implementera Riktlinjerna. Arbetet med Riktlinjerna beräknas pågå under 2008 och 2009.

3. Seminarier

- Under året har tre seminarier genomförts. Seminarierna baserades på frågeställningar som uppkommit under arbetet med utvärderingarna. De teman som tagits upp i seminarieform har varit "Att arbeta med friskfaktorer – en teoretisk bakgrund", "Vräkt till hemlöshet – en forskningsöversikt" samt "Empowerment". Personalen från de tre verksamheter som utvärderats har fungerat som referensgrupp.

4. Föreläsningar

- Medverkat vid två FoU-caféer i Sollentuna och Upplands Väsby. Temana för seminarierna har varit *Boenderådgivningen* samt *boendekollektivet Min Framtid*.

5. Nätverk

- Nätverk för sektionschefer inom missbrukarvården. Forumet ger FoU-enheten kännedom om vilka frågor som för tillfället har aktualitet och prioritet inom socialtjänstens missbruksarbete.

- Svenska Narkomanvårdsförbundet. Nätverket bidrar till att upprätthålla goda informella kontakter inom MOB, CAN, Socialstyrelsen samt forskare, vilket är av betydelse för FoU-arbetet och nordvästkommunerna.

- Forsa/Stockholm. (Forsa = Forskning i socialt arbete)

- Nätverket för Bo-frågor inom nordvästkommunerna vänder sig specifikt till de som arbetar med Boendefrågor och som samarbetar med värdar. Nätverket har träffats vid tre tillfällen.

Verksamhetsberättelse 2007 för ASI-projektet

Ansvarig: Carina Gyllner

Inledning

ASI-projektet startade januari 2006 på initiativ av kommunernas missbrukschefer. Kommunerna och FoU-Nordväst ansökte gemensamt hos Länsstyrelsen om medel inom ramen för det så kallade *Vårdkedjeprojektet* för att införa och tillämpa bedömningsinstrumentet ASI (Addiction Severity Index) under en tvåårsperiod. ASI är ett strukturerat bedömningsinstrument för systematisk uppföljning. Intervjun innehåller cirka 180 frågor inom sju livsområden som utöver alkohol – och narkotikamissbruk berör områden som rör fysisk och psykisk hälsa, arbete, kriminalitet och familj och umgänge. Inom varje område som behandlas i ASI-intervjun skattar klienten sitt eventuella hjälpbehov och socialsekreteraren sammanställer och återkopplar informationen som ges. Denna ligger sedan till grund för vidare behandlingsplanering som följs upp under och efter insats.

1. Projektförändring

Styrgruppen/Nätverk Nordväst beslutade i januari 2007 att avvakta med utbildning i och implementering av MAPS. Motiveringen var att användandet av ASI efter det första projektåret ännu bara var sporadiskt. Användningen av ASI-intervju måste först vara ordentligt förankrad innan ytterligare en metod implementeras. Personalomsättningen har dessutom varit stor, varför en ny ASI-utbildning var mer adekvat. Nitton (19) nya medarbetare utbildades därför under september 2007 i ASI. Totalt har 83 personer utbildats i instrumentet under de två projektåren.

2. En ny ASI intervju

Under andra verksamhetsåret utkom IMS med en ny, reviderad version av ASI-intervjun. Alla medarbetare var därför inbjudna till en dag i mars med Anneli Jäderland (IMS) för information om det nya instrumentet. Månadsskiftet juni/juli övergick nordvästkommunerna till att arbeta med den nya intervjun. Projektsamordnaren har därefter haft återkommande ”inspirationsdagar” ute i kommunerna med arbetsgrupper och/eller enskilda där nyheterna i den reviderade versionen har varit i fokus.

3. Ett nytt dataprogram

Under sommarmånaderna installerades datastödet för den nya intervjun. Med anledning därav anordnade företaget Råbe & Kobberstad en halv dags utbildning i maj för de personer, som hanterar inmatningen av klientdata i kommunerna. Projektsamordnaren har haft återkommande möten under året med de personer som ansvarar för datastödet och varit behjälplig med att hantera den information som kommunerna kan erhålla genom programvaran.

4. ”Svensk roulette” – examensarbete inom ramen för projektet.

Under våren 2007 uppdrogs åt två studenter från Institutionen för socialt arbete/Socialhögskolan, Stockholms Universitet som examensarbete socionomexamen (C-uppsats) göra en kartläggning av nordvästkommunernas öppenvårdsinsatser. Syftet var att undersöka ”vad det är man gör när man ger behandling?”, det vill säga vilka insatser som erbjuds klienterna. Studien har genomförts med vinjettnetod, det vill säga att en skriftlig beskrivning av en påhittad klient skickades till öppenvårdsmottagningarna. Personalen ombads att gemensamt göra en bedömning av klientens situation och utarbeta en behandlingsplan utifrån beskrivningen. Uppsatsen fick betyget Väl Godkänd och resultaten, som visar på relativt stor variation, presenteras kommunerna i seminarier. Uppsatsen återfinns under FoU-Nordvästs hemsida, www.fou-nordvast.com.

5. Styrgrupp, Projektgrupp & ASI nytt!

- *Styrgruppen*, kommunernas missbrukschefer, har sammanträtt åtta (8) gånger under verksamhetsår två. Vid mötena, som protokollförs, behandlas frågor som rör missbruksarbetet i nordväst generellt (samverkansfrågor, boendefrågor, aktuell situation) utöver den punkt på dagordningen som rör ASI projektet specifikt.

- *Projektgruppens* sammansättning har under verksamhetsåret förändrats något då några av medarbetarna gått på föräldradighet eller avslutat sin tjänst. Gruppen består av tio (10) deltagare utöver projektsamordnaren och har haft åtta (8) protokollförda möten under året. Projektgruppen sörjer för stöd och support på hemmaplan samt för vidarebefordran av information från projektsamordnaren.

- *ASInytt* är ett nyhetsblad som samordnaren ställer till projektgruppen för vidarebefordran ut till samtliga medarbetare. I detta kortfattade nyhetsblad ges information om utbildning, föreläsningar och seminarier. Tips på litteratur lämnas och medarbetarna uppmanas ta kontakt med samordnaren i alla frågor som rör ASI.

ASInytt har utkommit vid fem (5) tillfällen under året.

6. Övriga möten, konferenser och omvärldskontakter.

- Projektsamordnaren deltog på Länsstyrelsen konferens i april och redovisade där projektets innehåll och delar.
- Projektsamordnaren ingår i den *metodstödjargrupp* som IMS coachar genom återkommande träffar för alla kommuner/regioner som arbetar med implementeringen av ASI. Syftet är att underlätta för implementeringen och arbetet består i att kartlägga regionens behov av fortsatt stöd eller andra insatser som underlättar tillämpningen. Gruppen, cirka 20 personer, har träffats 4 heldagar och två halvdagar under året.
- Projektet har presenterats för socialnämnden i Järfälla under året samt inför FoUs styrgrupp.
- I oktober hölls ett halvdagsseminarium för alla nordvästkommunernas medarbetare med Christina Näsholm, leg. psykolog/psykoterapeut och utbildare i MI (motiverande samtal) och ASI. Fokus under seminariet låg på behandlingsplanering utifrån ASI.
- Projektsamordnaren har under året varit ute i alla kommuner utom en och redovisat klientdata på gruppnivå för de olika arbetsgrupperna. Dels för att visa på klientgruppers sammansättning

- utifrån kön, ålder, försörjning, preparat osv. men även för att visa vilken typ av data vi kan erhålla genom våra databaser och hur denna kan bearbetas.

Verksamhetsberättelse 2007 för programområde Barn, ungdom och familj

Ansvarig: Christina Löwenborg med flera

Inledning

Arbetet för 2007 har inbegripit ett antal större fält av kvalitetssäkringsarbeten, studier/utvärderingar samt utvecklingsarbeten. Arbetet har löpt utifrån tankar om långsiktighet och kongruens och har varit sammankopplat med tidigare års planer. De arbetsområden som planerats för och genomförts har hög korrelation med prioriterade områden i Social rapport 2006. Sammanfattningsvis kan sägas att arbetet under 2007 har haft fokus på utvärderingar och kvalitetssäkringsarbeten riktat mot barnavårdsutredningar samt uppföljningar. Utvärderingsarbetet om familjebehandling och utvärderingsarbetet rörande projekt Blomman har pågått under året. Därutöver har utvecklingsarbeten inom familjehemsvård, preventivt arbete och utvärdering av familjebehandlarverksamheten har pågått. Utvecklingsarbete riktat åt mellanchefer samt första linjens chefer utifrån organisation och ledarskap och aktuell forskning genomfördes under våren.

1. Forskning/utvärdering

- Utvärdering av familjebehandling, alla kommuner

Familjebehandlargruppen har under verksamhetsåret distribuerat enkäter till familjer som varit i behandling samt till ”beställarna” – de socialsekreterare som remitterat familjerna till familjebehandlarna. Sammanställning av enkäterna har gjorts på FoU-Nordväst. Arbetet är att betrakta som ett pilotprojekt, där familjebehandlarna söker sig fram. Under verksamhetsåret har distributionssättet lett till ett stort bortfall, men under slutet av året har gruppen fattat beslut dels att förändra detta i avsikt att minska bortfallet, dels att förfinna sina instrument på ett sätt som ökar validitet och generaliserbarhet. Arbetet med detta fortsätter under 2008 med förstärkt handledning från FoU-enheten.

– Utvärdering - projekt Blomman, Upplands-Bro

Projekt Blomman handlar om tidiga insatser för barn i våldutsatta familjer. Projektet äger rum inom behandlingsenheten Solängen i Upplands Bro. Utvecklingsmedel från Länsstyrelsen beviljades 2005. Under september månad 2006 startade projektet och efter det att Solängens personal genomgått utbildning i Trappan-modellen påbörjades arbetet med familjerna och barnen. Utvärderingen av projektet startade i september 2007 och beräknas vara klar i början av vårterminen 2008.

– Utvärdering - projekt Hillevi, Upplands-Bro

Upplands-Bro kommun erhöll 2005 medel från Länsstyrelsen för projektet ”Hillevi – ett utvecklingsarbete gällande öppenvård för ungdomar med missbruk”. Projektet ägde rum inom Härnevimmottagningen, kommunens beroendemottagning för vuxna. Det startade i augusti 2005 och pågick till och med juli 2007 varefter det har implementerats i den ordinarie verksamheten. Utvärderingen av projektet startade i september 2007 och beräknas vara klar i början av vårterminen 2008.

- Utvärdering av utvecklingsarbete för familjehemsplacerade barn, Sollentuna kommun.

Jämförande studie av samtliga familjehemsplacerade barns socialakter i två kommuner samt intervjuundersökning med familjehemsföräldrar. Syftet är att undersöka om utvecklingsarbetet som bedrivits i Sollentuna har lett till att familjehemsplacerade barns situation förbättrats framförallt i fråga om omprövning enligt SoL och om barnets möjligheter att påverka har förbättrats, att barnets ”röst” blivit tydlig.

2. Utvecklingsarbete

- Utvecklingsarbete och implementering av BBiC

Under 2007 har ett regionalt nätverksutbyte, i syfte att underlätta implementeringen av BBiC (barns behov i centrum), ägt rum. Tidigare erfarenheter har visat att organiserat nätverksutbyte underlättar implementeringen av BBiC. Ett nätverk har riktat sig till de lokala BBiC-utbildarna och ett annat har riktat sig till de BBiC-ansvariga i kommunerna. Samtliga kommuner har deltagit i detta kvalitetssäkringsarbete

- Familjehemsvård

Utvecklingsarbetet inom fältet familjehemsvård har fortsatt under 2007. Familjehemsvården är ett viktigt utvecklingsområde eftersom det är klarlagt att riskerna för ogynnsam utveckling är

stor för barn som hamnar i familjehemsvård (Social rapport 2006). Arbetet har knutit an från tidigare års arbete med *Källan till en chans* till årets seminarier om Bosse Vinnerljungs forskning om familjehemsplacerade barn samt ett brukarfokuserat seminarium (Röster från familjehemsvården). En referensgrupp med deltagare från ett flertal kommuner har arbetat med utvecklingsarbete rörande aktuella frågor samt planläggning av återkommande utvecklingsdagar riktade till alla intresserade av familjehemsfrågor, utifrån aktuella frågor och ny forskning. Arbetet med familjehemsvården fortsätter.

- Föräldrautbildningar/preventivt arbete

Utvecklingsarbetet rörande föräldrautbildningar/preventivt arbete har pågått under 2007 utifrån arbetande seminarier, där olika projekt presenterats och diskuteras. Arbetet är ett prioriterat område eftersom forskning visat att utsatta barn har höga överrisker för flera problem. Vikten av preventiva insatser är stor och många nya metoder prövas i vår region för stödjande utsatta familjer och barn på livsområden som hälsa, skolgång och social utveckling. De arbetande seminarierna utgör samtidigt ett viktigt erfarenhetsutbyte som har blandats med temasamtal och nya rön från rapporter.

- Organisation och arbetsledning – mellanchefer

Ett antal återkommande seminarier med fokus på organisation och ledarskap planerades för 2007. Under våren meddelade mellancheferna att de inte hade utrymme på grund av andra inledda utvecklingsarbeten, till exempel BBiC ägde rum, varpå detta utvecklingsarbete avbröts. Ett första seminarium med Arbetslivsinstitutet genomfördes innan planerna avbröts.

- Att leda mot kunskap - gruppchefer

Detta utvecklingsarbete har bestått av en seminarieserie för BoU-cheferna i samarbete med IMS och Örebro Universitet, under våren 2007. Även detta utvecklingsarbete avbröts pga av ovanstående skäl.

Publicerat

- Palm, A (2007). *Barnet i Fokus. Studie av ett utvecklingsprojekt för arbete med barn placerade i familjehem för stadigvarande vård och fostran i Sollentuna kommun*. FoU-rapport 2007.

Verksamhetsberättelse 2007 för programområde Försörjningsstöd

Ansvarig: Ann Palm

1. Forskning/utvärdering

”Utrymme för variation – om prövning av socialbidrag” - om handläggning av socialbidrag i nordväst- och nordostkommunerna i Stockholms län. Syfte: att spegla mellan- och inomkommunala skillnader i socialbidragsbedömningar i elva kommuner, de åtta nordvästkommunerna och fyra nordostkommuner – avhandlingsarbete, påbörjades hösten 2004, framlagd för erhållande av doktorsexamen juni 2007 (Hugo Stranz)

Ensamstående mödrar som uppbär socialbidrag. I samarbete med Stefan Wiklund och Hugo Stranz, forskare vid Institutionen för Social Arbete/Socialhögskolan vid Stockholms Universitet, har FoU-nordväst tillsammans med försörjningsstödscheferna initierat en kartläggning och studie av ensamstående mödrar med socialbidrag. Nordvästkommunerna involveras därmed om än i begränsad utsträckning i ett större forskningsprojekt. Arbetet påbörjades under december 2007.

Ungdomsslussen i Järfälla. Utvärdering av samarbetsprojekt mellan socialtjänsten, Arbetsförmedlingen och skolan för arbetssökande ungdomar 16 till 24 år.

WorkCenter i Upplands Väsby - uppföljning av ett samarbetsprojekt för unga arbetslösa. Intervjuundersökning med 109 ungdomar som varit inskrivna i programmet.

2. Utvecklingsarbete

Modularbetet. Arbetet med att utveckla enhetliga instrument för uppföljning av socialbidragsarbetet har fått stå tillbaka under 2007. Tre nordvästkommuner – Järfälla, Sundbyberg och Upplands-Bro är involverade i KNUT-projektet i samarbete med Södertälje och Nacka. I Upplands Väsby pågår ett omfattande arbete som syftar till uppföljning av allt socialt arbete och i Sollentuna bedrivs eget utvecklingsarbete. Verksamhetschefernas bedömning var att under verksamhetsåret rymdes inte mer utvecklingsarbete under dessa förhållanden.

3. Seminarier/Föreläsningar

Försörjningsstödschefernas nätverk anordnade i samarbete med FoU-enheten den årliga *försörjningsstödsdagen* för samtliga handläggare den 10 oktober. Temat var barn i familjer som uppbär socialbidrag. Inledningsvis presenterades data över barnfamiljer med socialbidrag i nordvästkommunerna 2006, följt av representant från en forskargrupp vid Uppsala Universitet, Stina Fernqvist, som studerar barns synlighet och handlingsutrymme i olika skeden av bistandsprocessen. Därefter presenterade Hugo Stranz, Stockholms Universitet, sin avhandling (se ovan). Som avslutning presenterades en kunskapsammansättning om ensamstående mödrar med socialbidrag med ett förslag till forskning om denna grupp i nordvästkommunerna.

4. Nätverk

Nätverk för försörjningsstödschefer har under 2007 haft regelbundna sammankomster. Under året har arbetsmarknadscheferna inbjudits att vara med. FoU-chefen kallar och medverkar i frågor som rör forskning, utvärdering och utvecklingsarbete. Seminarier om kunskapsutveckling inom socialt arbete har hållits med medverkan av personer från SoS/IMS. Anna Gralberg, socialdepartementet, bjöds in för presentation av SoU 2007:2 om ungdomars inträde på arbetsmarknaden. Nätverksgruppen har vidare bjudit in projektledare från två nordvästkommuner för presentation av KNUT-projektet. Möjlighet för fler kommuner att delta i det fortsatta arbetet – KNUT II – diskuteras.

Publicerat

- Palm, A & v Eyck, W (2007). *Utvärdering av Ungdomsslussen i Järfälla*. Arbetsrapport från FoU-Nordväst.
- Peterson, J & Palm, A (2007). *WorkCenter i Upplands Väsby – en brukaruppföljning av ett samarbetsprojekt för unga arbetslösa*. Arbetsrapport från FoU.
- Stranz, H (2007). *Utrymme för variation – om prövning av socialbidrag*. Rapport i socialt arbete 119. Stockholms Universitet/Institutionen för socialt arbete (akad.avh.)

Verksamhetsberättelse 2007 för programområde Socialtjänstpsykiatri

Ansvarig: Katarina Piuva

Medarbetare: Martin Åberg

Utvärdering

- *Case Managementprojekt*: Arbetet med utvärderingen av Milton-projekt i Järfälla och Upplands-Bro påbörjades under det gångna året. Case management-arbetet syftar till att skapa en sammanhållen vårdkedja för personer med komplexa vårdbehov, vilket innebär en samexistens av missbruk och psykisk sjukdom. Inom ramen för projektet har Järfälla, Upplands Bro, landstingets beroendevård och allmänpsykiatri utvecklat ett integrerat arbetssätt för personer med samtidiga insatser från flera huvudmän. Team som ska inneha medicinsk, social och psykiatrisk samlad kompetens upprättades med representanter från de olika huvudmännen för att möta de speciella behov som målgruppen har. Syftet med utvärderingen är främst att värdera hur insatsen case management har påverkat de deltagande brukarnas hälsa, omfattning av missbruk samt upplevda livskvalitet. Utvärderingsarbetet påbörjades i augusti 2007 och planeras vara klart i februari 2008.

- *Utvärdering, Vasabo stödboende, Sundbyberg*. Stödboendet bekostades delvis av Milton-medel under 2006 och 2007. Uppföljningen av de boende genomfördes med hjälp av CAN (Camberwell Assessment of Need) och dokumentering på individnivå av insatsens genomförande. Därtill intervjuades projektledaren löpande under projekttiden. En sammanställning av slutrapporten delgavs beställaren i december 2007

- *Utvärdering av arbetet med GIVP (Gemensam Individuell Vårdplan) Sollentuna kommun* samt de landstingsenheter som kommunen samarbetar med angående gruppen psykisk störda missbrukare. Datainsamling i form av en vinjetstudie samt en enkät till samtliga anställda genomfördes av två C-uppsatsstudenter. Utvärderingen fortsätter under 2008.

Kartläggning/Inventering

- FoU-Nordväst har, efter ett gemensamt initiativ tillsammans med nordvästkommunerna, fått i uppdrag att genomföra en kartläggning av socialpsykiatri samt personer med psykiska funktionshinder. Kartläggningen innefattar samtliga nordvästkommuner och syftar till att ge en helhetsbild över antalet individer samt överblick av stödet till personer med psykiska funktionshinder. Kartläggningen begränsas till vuxna personer över 18 år och fokuserar på omfattning, insatser och utbud. Kartlägningsarbetet påbörjades i december 2007 och planeras vara klart i mars 2008.

- *Inventering av socialpsykiatri i Solna och Sundbyberg*. Inventeringen vänder sig till Landstingets sluten- och öppenvårdpsykiatri, till primärvården samt aktuella enheter vid socialtjänsten som *inte* är socialpsykiatri eller handlägger psykiska funktionshinder. Inventeringsarbetet påbörjades i december 2007 och planeras vara klart i mars 2008.

Utbildning

En heldagsutbildning i CAN (Camberwell Assessment of Need) hölls av Bo G. Ericson i september för personal involverad i case management-projektet i Järfälla och Upplands- Bro. CAN används för att inventera psykiskt funktionshindrade personers behov inom 22 olika livsområden.

Nätverk

- *Nätverket för chefer och handläggare* inom socialtjänstens socialpsykiatri samt handikappomsorg sammanträffade tre gånger under året. Viktiga frågor som diskuterats: kartläggning/inventering av individer och verksamheter inom Nordväst. Diskussionerna har resulterat ovanstående inventering/kartläggning. Övriga frågor: Ny lagstiftning om tvångsåtgärder i öppen psykiatrisk vård har diskuterats. Under hösten inbjöds Marcela Minderud, utredare på Länsstyrelsens socialenhet till nätverket. Behovsinventering beträffande psykiskt störda som utsätts för övergrepp diskuterades med Marcela, ett område vilket hon är tillsatt att utreda. Diskussionerna ledde till en kontakt med Bo G Ericson, ansvarig för CAN (Camberwell Assessment of Need) i Sverige som initierade ett tillägg i instrumentet för just detta behovsområde.

- *Nätverket för handläggare* har träffats två gånger under året. Kartläggning/inventering har också varit en fråga på dessa träffar som i huvudsak behandlar utvecklingen för gruppen psykiskt funktionshindrade inom Nordvästs olika organisationsformer.

Publicerat

- Palm, A & Piuva, K (2007). *Social ekonomi – en väg till förändring?* Utvärdering av Dataverkstaden Väntorp – ett ESF Växtkraft mål 3-projekt i Solna/Sundbyberg. Forskningsrapport 2007:1 från FoU-Nordväst
- Piuva, K (2007). *Vasabo stödboende*. En utvärdering
- Blom, Robert & Sandström, Ulf (2007). *Att samverka med hjälp av Gemensamma Individuella Vårdplaner. En undersökning av ett samverkansprojekt i Sollentuna kommun hösten/vintern 2007*. C-uppsats Stockholm: Institutionen för socialt arbete

Verksamhetsberättelse 2007 för projektet

”De professionellas möte med ungdomar som utsätts för kränkningar i hederns namn”.

Ansvarig: Astrid Schlytter, Hanna Linell

Under januari-juli 2007 pågick projektet genom medel beviljade av Länsstyrelsen i Stockholm. LVU-domar och socialtjänstens utredningar rörande flickor i åldrarna fr o m 13-18 år under 2006 i hela Stockholms län granskades i denna studie. Genom analysen av dessa har en större förståelse för vad som kännetecknar livsvillkoren för flickor som lever i en hederskontext nåtts.

Under projekttiden har fyra arbetande seminarium hållits. Socialsekreterare från sex av de åtta FoU-kommunerna har deltagit vid dessa tillfällen. Diskussioner kring utredningsmetoder, ansökan om vård enligt LVU och placeringsalternativ har pågått. Gensvaret från socialsekreterarna från de aktuella kommunerna har varit gott. Forskarna har också under projekttiden funnits tillgängliga för FoU-kommunerna som konsultativt stöd i pågående hedersrelaterade ärenden.

Under september-december 2007 har projektet fortsatt genom medel beviljade av Länsstyrelsen i Östergötland. Detta projekt kommer utöver syftet i den ovan nämnda studien också att belysa tillämpningen i två storstadsområden, Stockholm och Göteborg, och jämföra dessa med utgångspunkt i olikheter i sk inomprofessionella normer. Insamling av domar hos länsrätten Västra Götaland har gjorts under december 2007.

Projektet har presenterats - förutom i det arbetande seminariet - också bland annat vid *Nationell konferens om hedersrelaterat förtryck och våld*, som arrangerades av brottsoffermyndigheten och länsstyrelsen i Västra Götaland. *Hearing i Stockholms stad* med anledning av deras särskilda satsning på att kartlägga förekomsten av hedersrelaterat förtryck och våld. *Konferens i riksdagen* den 21 juni. *FoU-Välfärds konferens* den 22-23 augusti. Den europeiska ungdomskonferensen "*Youth Promoting Human Rights*". Gensvaret på föreläsningarna har varit gott och förfrågningar har gjorts om fler presentationer kring studiens resultat.

Resultat från projektet publiceras i rapport i FoU-Nordvästs rapportserie och i vetenskaplig artikel. Resultaten kommer också att presenteras vid en konferens arrangerad tillsammans med Ungdomsstyrelsen riktad till tjejjourer och handläggare knutna till FoU-enheterna i de två länen under våren 2008.

Utvärdering, handledning och samarbete

Ansvariga: Ann Palm, Katarina Piuva

Praktikerprojekt vid FoU

- *Utvärdering av påverkansprogram för unga som begår brott.*
Anki Olsson, socionom, Sollentuna kommun har erhållit så kallade FoU-medel för att undersöka utfallet för ungdomar som genomgått så kallade brottsamtal i fem kommuner. Till utvärderingen har knutits ett arbetande seminarium, med medarbetare från alla nordvästkommuner, som dels medverkat i studien, dels har seminariet bjudit in forskare från BRÅ och andra institutioner, bland annat professor Jerzy Zarnecki. Rapport klar första kvartalet 2008. I handledningen har Carina Gyllner medverkat aktivt.

Utvärdering & handledning

- *Handledning, utvärderingar*
 - en praktikant från Arbetscenter, Sollentuna, våren 2007
 - handledning FoU-projekt, utvärdering påverkansprogram/brottsamtal
 - Blomman, Hillevi, utvärdering preventionsprogram, Upplands-Bro
 - Steget, utvärdering vårdkedja inom missbrukarvården Solna/Sundbyberg
- *Handledning, projektarbete:*
 - Miltonprojekten Ekerö, Solna, Sundbyberg; Järfälla: dokumentation och utvärdering
 - Upplands Väsby: kartläggning, dokumentation och utveckling inom missbrukarvården
- *Handledning, socionomutbildningen*
 - C-uppsats – Martin Åberg
 - en socionompraktikant ht 2007
 - sex socionomstudenter, fältförlagda studier, termin 3

Samarbete

- *FoU-enheter i Stockholms län.* Under hösten har första stegen tagits för långsiktigt program som rör ensamkommande flyktingbarn. FoU-Södertörn, FoU-Nordväst samt FoU-Nordost har alla så kallade mottagningskommuner. En första skiss till ett forskningsprogram har utarbetats och förankrats vid Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier, Linköpings Universitet. Slutligt forskningsprogram utarbetas under våren 2008
- *Fou-Välfärds konferens i Globen 2007* –arrangemang i samarbete med övriga FoU-enheterna i Stockholms län årets nationella konferens för FoU-enheter i landet. Årets tema ”Möte mellan forskning, praktik och FoU?”. Konferensen var mycket välbesökt. Medarrangörer var bland andra SoS och SKL. Överskottet går till FoU-Välfärds hemsida – Sociala Nätet, en så kallad forskningsportal som sammanställer aktuell forskning med mera inom socialt arbete.
- *Regionalt FoU-råd.* Under 2007 har FoU-Nordväst haft ordförandeskapet i det regionala FoU-rådet i Stockholms Län

Informationsverksamhet

- *Hemsidan – www.fou-nordvast.com. Under 2007 har hemsidan ”renoverats” och gjorts mer lättillgänglig. Bland annat har kalendariet gjorts mer informativt. All verksamhet på enheten finns tillgänglig via hemsidan. Utöver det fylls hemsidan successivt på med viktiga länkar för det sociala arbetet – länkar till aktuell forskning från universitet och högskolor, Socialstyrelsen, forskningsöversikter och aktuella rapporter – nationellt och internationellt.*
- *Information om FoU till socialnämnderna i Järfälla om ASI-projektet*

Avslutning

2007 har för FoU-Nordvästs del inneburit ett arbetsår med många nya projekt och hög arbetsintensitet. Enheten, som är att betrakta som en liten FoU-organisation jämfört med många andra, har förmånen att dels ha duktiga medarbetare, dels ha många viktiga och bra relationer med omvärlden, både med nordvästkommunerna och andra institutioner. Det är både på grund av och tack vare dessa förhållanden som vi inte utan viss stolthet kan överlämna denna årsberättelse för enhetens verksamhet år 2007.

Sollentuna i januari 2008, för FoU-Nordväst

Ann Palm

FoU-chef

INTÄKTER	Bokslut 2007	Budget 2007
Beställningsers. från kommunerna	-2 521 019	-2 255 851
Övriga intäkter	-1 118 146	-1 269 000
Summa intäkter	-3 639 165	-3 524 851
KOSTNADER		
Material och varor	19 993	40 000
Personalkostnader	2 853 867	2 498 268
Tjänster		
Hyra	217 064	225 000
Telefon	20 746	20 000
IT-tjänster, adm.nät	130 274	111 540
IT-tjänster, modem och konto	46 276	23 500
Pa/Löneadministration	11 503	15 000
Övrigt tjänster	339 442	591 543
Summa tjänster:	765 304	986 583
Summa kostnader:	3 639 164	3 524 851
Nettokostnad FoU 2007:	-0	0

BOKSLUT UPPDELAT PER PROJEKT

FoU-verksamheten

Intäkter	-2 732 994
Kostnader	2 529 614
Netto	-203 380

Praktikerprojekt-FoU-projekt

Intäkter	
Kostnader	121 868
Netto	121 868

Hedersrelaterade konflikter

Intäkter	-317 078	(ej slutregl. LS)
Kostnader	393 792	
Netto	76 714	

ASI-projektet

Intäkter	-589 200	(ej slutregl. LS)
Kostnader	593 998	
Netto	4 798	

-3 639 272
3 639 272

Sammanställning av deltagande i FoU-seminarier, ämnesvis

Seminarie deltagare	Våren 2007	Hösten 2007
Området	Antal	Antal
Barn & Ungdom	175	160
Missbruk	119	143
Försörjningsstöd	11	104
Socialtjänstpsykiatri	26	21
Hedersrelaterat våld	13	
Övrigt		
Flykting		
Mellanchefer + nyanställda	3	
TOTAL	347	428
Total 2007		775

Forsknings- och utvecklingsenheten
för socialtjänstens individ- och familjeomsorg
i Stockholm Nordväst

Sammanställning av deltagande i FoU-seminarier, kommunvis

Seminariedeltagare	Våren 2007	Hösten 2007	Totalt 2007
Kommun	Antal	Antal	Antal
Ekerö	35	49	84
Järfälla	58	51	109
Sigtuna	30	44	74
Sollentuna	63	98	161
Solna	22	46	68
Sundbyberg	50	46	96
Upplands Bro	10	19	29
Upplands Väsby	66	52	118
TOTAL	334	405	739
Övriga kommuner	13	23	36
Total 2007	347	428	775